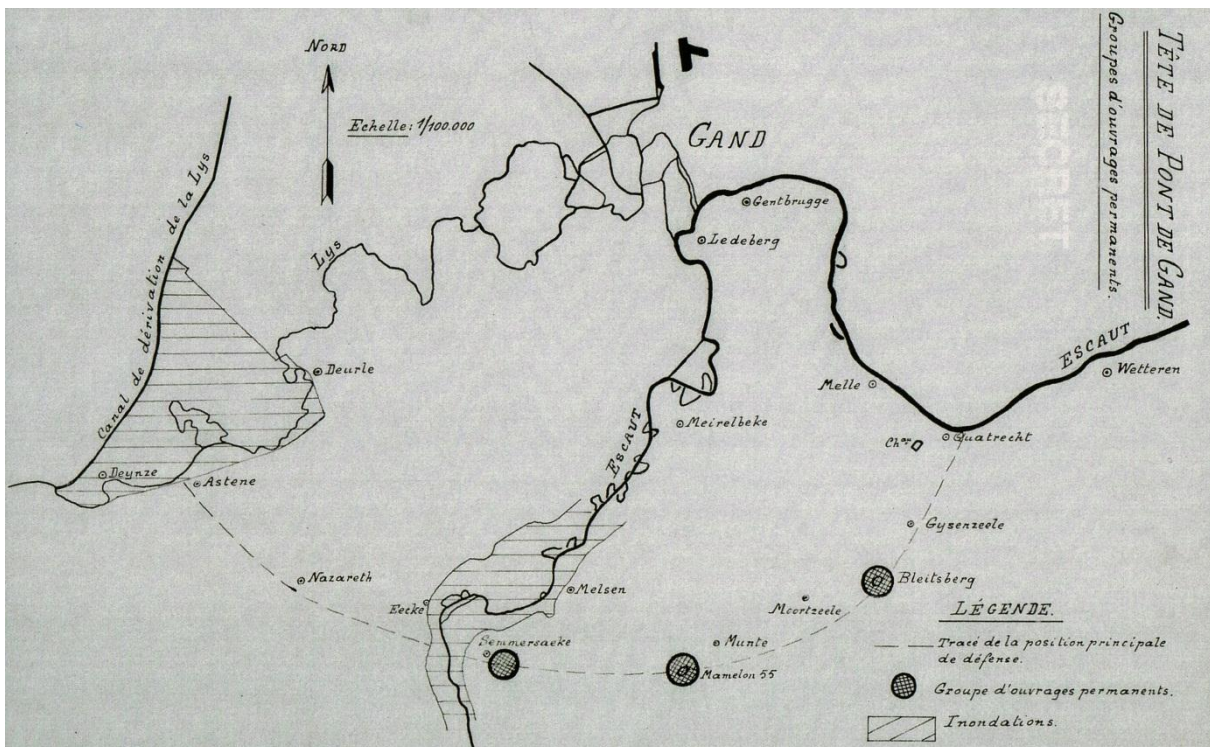

1. Het ontstaan van de bunkerlinie Bruggenhoofd Gent – Tête de Pont de Gand.

In de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog hing er een voortdurende oorlogsdreiging over Europa. In België werd deze voelbaar vanaf de jaren dertig. Geleidelijk aan veranderde ons land, net zoals enkele buurlanden, in een militaire stelling. Er werden nieuwe forten opgericht en oudere gemoderniseerd. Tussen de Eerste en de Tweede Wereldoorlog werden alleen al in België ongeveer 2000 bunkers gebouwd. 228 hiervan maakten vanaf 1935 deel uit van het landschap tussen Astene en Kwatrecht. Dit was de bunkerlinie Bruggenhoofd Gent, beter gekend onder de Franse benaming *Tête de Pont de Gand*. Vandaag bestaat de linie nog voor ongeveer 80 procent, meestal als vergeten betonnen blokken in velden en bossen.

De Belgische fortificatiepolitiek en de bouw van het Bruggenhoofd Gent

Door een geleidelijk opnieuw opkomende dreiging van Duitsland werd in België tussen 1926 en 1927 via een aantal militaire commissies, besloten de forten rond Luik, Namen en Antwerpen, te moderniseren. De aanpassingen van deze bestaande forten waren in hoofdzaak bedoeld om er de leefomstandigheden te verbeteren. Ook waren de forten totaal niet voorzien van een bescherming tegen gasaanvallen (gevreesd sinds de loopgravenoorlog in WO I). Ook de artillerie en communicatiesystemen dienden verbeterd en gemoderniseerd te worden en er waren plannen om de onderlinge verbindingen tussen de forten zoveel mogelijk af te sluiten. Dit alles gebeurde tijdens een economische crisis die zich ook in België duidelijk liet voelen. Er was veel werkloosheid en dus nood aan grote bouwprojecten. In deze periode kwam een groot grondwerk zoals het graven van het Albertkanaal tussen Luik en Antwerpen dus als geroepen. Het paste daarnaast ook perfect binnen de bestaande fortificatiepolitiek.

Eerste plannen voor de bouw van Tête de Pont de Gand als een fortengordel met bijhorende overstromingsgebieden

In 1929 startte de modernisering van de Luikse forten en van nog twee forten op de linkeroever van de Maas. In december 1929 besloot de Franse regering tot de bouw van de

Maginotlinie. In 1930 volgde de modernisering van de Naamse forten. Ook werd er aanbevolen nog 4 nieuwe forten te bouwen zo een 5 à 8 kilometer meer oostwaarts: de forten van Neufchâteau, Battice, Tancremont (Pepinster) en Sougné-Remouchamps. Dit laatste fort zou uiteindelijk nooit gebouwd worden. Op 1 april 1932 startte de bouw van het gigantische

fort van Eben-Emael en werd er ook 20 miljoen Belgische Frank uitgetrokken voor onteigeningen en de bouw van bunkers voor het Bruggenhoofd Gent, in plaats van de oorspronkelijk geplande forten. In 1933 werd een bijkomende bunkergordel gebouwd rond de stad Luik. Deze bunkers moesten de bestaande grote forten onderling met elkaar verbinden.

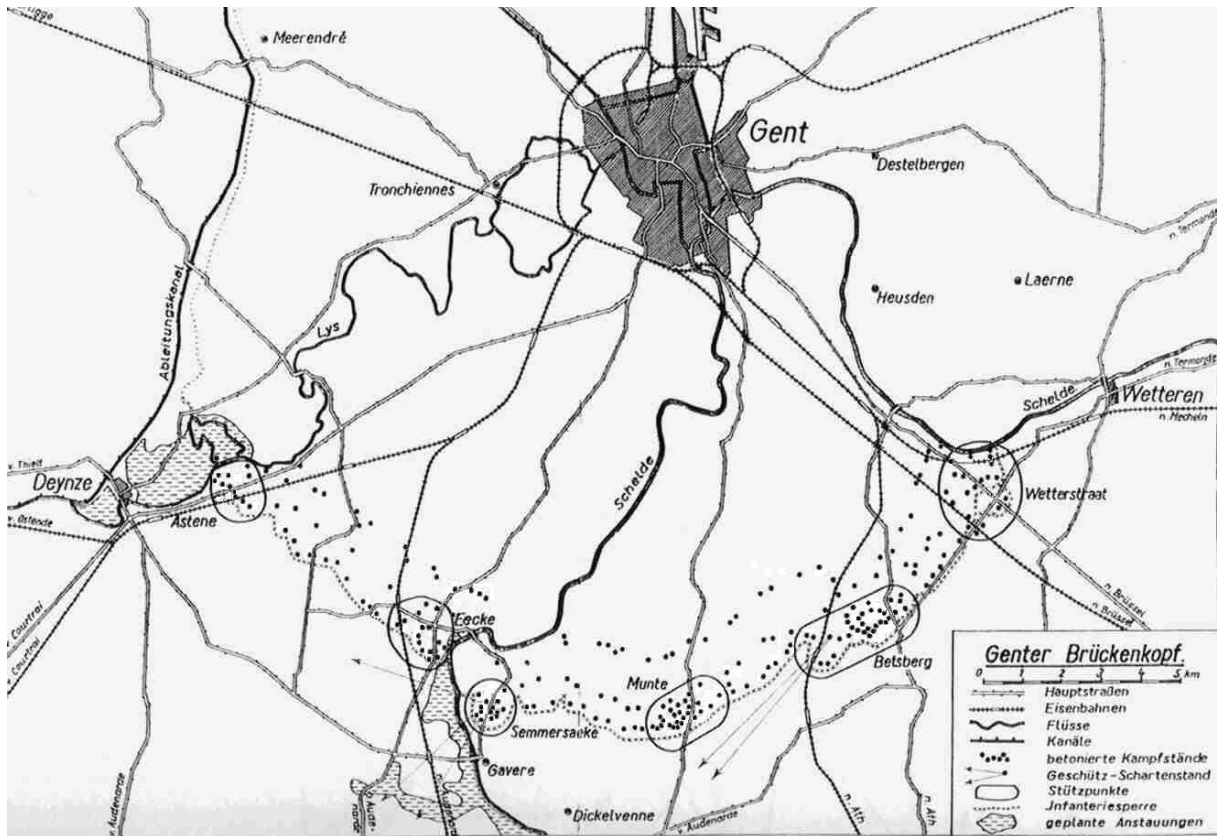
Op 26 januari 1934 verbrak Duitsland zijn lidmaatschap aan de Volkerenbond. Ook werden eerdere ontwapeningsakkoorden opgezegd. Deels als reactie hierop werd iets later in België de 10e Linie, die gevestigd was te Aarlen, omgevormd tot een soort elitekorps, de Ardense Jagers genoemd. In deze periode werden ook de eenheden Grenswielrijders gevormd te Luik en Limburg.

Op 17 februari 1934 overleed koning Albert I. Hij lag aan de oorsprong van het toenmalige Frans-Belgische bondgenootschap om elkaar militair bij te staan. Dit omvatte ook de mogelijkheid om troepen in elkaars grensgebieden toe te laten. Door zijn onverwachte overlijden kwam, vroeger dan verwacht, Leopold III aan de macht.

Op 7 maart 1934 gaf Hitler het Rijnland, de opdracht de veiligheidszone tussen Duitsland en zijn directe buurlanden, opnieuw militair te gaan bezetten met een indrukwekkende *Wehrmacht* van 300.000 soldaten. Indien Frankrijk wilde overgaan tot een herbezetting van het Rijnland, zou het verplicht zijn geweest om eveneens te mobiliseren. Dit achtte Frankrijk, amper zes weken voor de verkiezingen, onmogelijk en men besloot met de bestaande middelen die het land had de eigen grenzen te versterken en de reactie van Engeland af te wachten. De Engelsen lieten Duitsland evenwel oogluikend begaan.

Deels door deze gebeurtenissen maakte het Belgische parlement in april 1934 een grote som geld vrij voor het uitbouwen en organiseren van het militaire verdedigingssysteem. Er werd geld voorzien voor het installeren van de Ardense Jagers en de Grenswielrijders nabij de Frans-Duitse grenzen, het algemeen versterken van de grenzen en de oprichting van het 14e Linieregiment. Ook werden nog eens 6 reserve infanteriedivisies en bijkomende artillerie-eenheden opgericht.

In 1934 voorzag het Frans-Belgische plan in het bouwen van een dekking- en weerstandsstelling die zou lopen van Antwerpen tot aan de Franse grens. Ten zuiden van Gent startte de bouw Bruggenhoofd Gent. De originele plannen voor de bouw van de forten waren intern op te veel tegenstand gestoten in de regio van Gent. De hoofdreden om het plan van de forten te verwerpen was een te grote waardevermindering van de gronden in de directe omgeving van de forten. Dit zou merkkelijk hoger liggen dan bij beperktere kleinere onteigeningen voor bunkers. Daarom viel de keuze uiteindelijk ook op de bouw van een bunkergordel. De bedoeling van Bruggenhoofd Gent was, naast de functie van *Reduit National*, de verdediging van Gent en - veel belangrijker - de bescherming van Antwerpen.

Schets van het volledige bouwproject van TPG zoals het werd uitbesteed als in totaal 7 bouwprojecten. Het kaartje is een herwerking van www.bunkergordel.be van de originele Duitse kaart afkomstig uit het Duitse "Denkschrift über die Belgische Landesbefestigung".

De bouw ging van start in oktober 1934 en werd in eerste instantie uitbesteed aan 6 verschillende bouwfirmas. In een tweede fase vond men dat de verdedigingslinie hier en daar iets te zwak was. Er werden nog een aantal nieuwe bijkomende projecten toegevoegd, vooral op de achterlinie van het bruggenhoofd. Ook werd in Moortsele de zware bunker A30 gebouwd langs de spoorlijn van Gent naar Geraardsbergen. De bunkergordel ter verdediging van Gent lag uiteindelijk verspreid over de grondgebieden van twintig gemeentes, allen gelegen tussen Kwatrecht (Wetteren) en Astene (Deinze). De gordel verbond de Schelde te Kwatrecht met de Schelde te Semmerzake, om zo verder te lopen van de Schelde in Eke tot aan de Leie in Astene. De volledige bouw was afgewerkt eind 1935.

Op 16 maart 1935 gaf Hitler een toespraak waarin hij liet weten dat Duitsland opnieuw overging tot het invoeren van een verplichte dienstplicht van 1 jaar. Hierdoor creëerde Duitsland een leger van 500.000 soldaten. Dit betekende een herbewapening, wat een regelrechte aanfluiting was van de maatregelen die Duitsland had opgelegd gekregen na de nederlaag in de Eerste Wereldoorlog.

Op 25 maart 1936 werd een Belgisch-Franse commissie opgericht die de militaire situatie moest bekijken in geval van een mogelijk Duitse inval. Men kwam er tot enkele belangrijke conclusies. De meest waarschijnlijke aanval zou komen doorheen Nederlands Limburg. Daarom drong de afwerking van het Albertkanaal zich op. Er was ook nog steeds geen volledige dekkingstelling tussen Aarlen en de Antwerpse forten. Wel was er reeds het afgewerkte gedeelte van het Albertkanaal (met langs de oevers vele bunkers) en de Maas (met versterkte fortengordels rond Luik en Namen). In Vlaanderen was er een bolwerk gevormd door het kanaal Gent-Terneuzen, de bunkergordel Bruggenhoofd Gent en de Bovenschelde.

www.bunkergordel.be - Brochure toegespitst op de bunkers op het Wetters Grondgebied

Op 14 oktober 1936 zegde België de Frans-Belgische overeenkomst op, het begin van een nieuwe Belgische onafhankelijkheidspolitiek. Op 30 januari 1937 verklaarde Hitler de Belgische onafhankelijkheid te zullen respecteren en op 24 april 1937 aanvaardden de Britten en de Fransen schoorvoetend dit nieuwe Belgische standpunt. Ze beloofden wel hulp in geval van militaire agressie. De neutraliteit van België had ook tot gevolg dat geen enkele Franse soldaat de Belgische grens mocht overschrijden tot op het ogenblik dat Duitse troepen België daadwerkelijk zouden binnenvallen. In 1937 startte de bouw van een bunkerlinie met bijhorende antitank hindernissen gericht op Frankrijk om zo de Belgische 'neutraliteit' geloofwaardiger te maken. Deze linie, tussen Waver en Ninove, werd in de loop van de winter 1938-1939 afgewerkt maar nooit gebruikt.

Op 27 april 1939 maakte de Belgische militaire staf voorstellen bekend in verband met de organisatie van de verdedigingslinie tussen Antwerpen en Namen: een bunkerlinie naar het model van bruggenhoofd Gent, die een continue antitankhindernis tussen Lier en Waver onder vuur moest kunnen nemen. Het leger kon naar deze verdediging terugvallen in geval van tegenspoed aan het Albertkanaal en de Maasstelling. De antitankhindernis bestond, afhankelijk van het terrein, uit antitankmuren en grachten, overstromingsgebieden, rivieren of andere bredere waterlopen en aaneengesloten antitankhindernissen. Deze linie was pas eind 1939 volledig voltooid.

In deze periode werden als sluitstuk ook nog eens dertien kazematten gebouwd aan de zeedijk van de Belgische kust, met tankkoepels voor kanonnen en mitrailleurs. Deze zouden laten allen integraal opgenomen worden in de Duitse Atlantic Wall.

Bron artikel: www.bunkergordel.be op basis van het lichtelijk herwerkte artikel verschenen in het tijdschrift M&L 29/2 maart-april 2010.

2. Opbouw van de Bunkerlinie

Het bruggenhoofd was opgebouwd uit twee grote weerstandsnesten en nog eens drie steunpunten. De Weerstandsnesten en de steunpunten werden in het algemeen in de vier richtingen verdedigd. Men kon ze gaan beschouwen als aparte forten of schansen, met als grootste verschil dat ze waren opgebouwd uit vrij dicht bij elkaar opgestelde, en elkaar flankerende en dekkende bunkers. Binnen deze structuren staan de bunkers op de linie, het kortst bij elkaar opgesteld. De weerstandsnesten waren "Betsberg-Oosterzele" (22 bunkers) en "Muntekouter" (25 bunkers). De steunpunten waren "Semmerzake" (13 bunkers), "Eke" (10 bunkers) en "Astene" (8 bunkers).

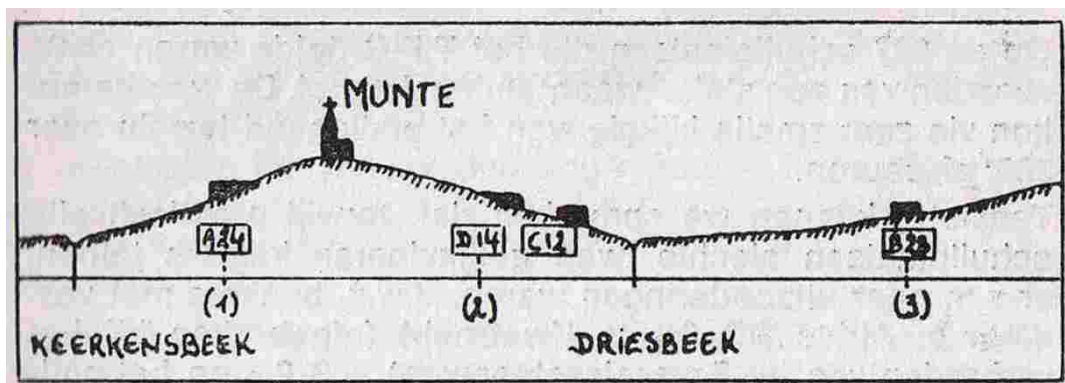
De Weerstandsnesten Betsberg en Muntekouter. Zowel op Betsberg als op Muntekouter vindt men een voorlinie met vrij kort daarachter een tweede linie, bunkers die dekking gaven aan bepaalde bunkers van de voorlinie. In deze tweede linie vindt men hier ook de commandobunkers terug binnen deze weerstandsnesten en steunpunten. Op ongeveer een gelijke afstand als deze van de tweede linie tot de voorlinie, vindt men achter de tweede linie een effectieve steunlinie terug. Nog meer achteruit vindt men nog eens een achterlinie. Deze wordt merkwaardig genoeg zelfs naar de richting van de meer naar achteren gelegen achterliniebunkers verdedigd. In het algemeen liggen de achterlinie-bunkers in de weerstandsnesten op dezelfde hoogte van de steunlinie in de courtines.

De Steunpunten Semmerzake, Eke en Astene vormen een uitstekend gedeelte op de voorlinie. Ze bestaan in hoofdzaak uit voorliniebunkers gericht in twee of drie richtingen. Daarnaast vindt men er nog een beperkte tweede linie of steunlinie terug met daarin ook een aantal commandobunkers.

De bunkers van deze weerstandsnesten en steunpunten kregen ook een aparte nummering beginnend met de eerste letters van de locatie waar ze stonden.

- Be = Betsberg
- Mu = Muntekouter
- Se = Semmerzake
- E = Eke
- As = Astene

Om iets meer in detail de courtines (tussenlijnen) te gaan bespreken, is de schets zoals terug te vinden in het boekje "Mei 1940, ten Zuiden van Gent" van "Jacques De Vos" zeer handig.

www.bunkergordel.be - Brochure toegespitst op de bunkers op het Wetters Grondgebied

A-bunkers of Voorlinie bunkers. De bunkergordel is opgebouwd op een heuvelgordel tussen De Schelde en de Leie. De A-bunkers zijn gebouwd bijna bovenaan de top van de helling zodanig dat hun zichtsveld en tevens schootsveld zo groot mogelijk is. Zij vormen letterlijk de voorlinie waar de vijand als eerste samen met de AV-bunker, contact zal mee maken in geval van een treffen. De bunkers kregen een nummer beginnend met een A en een cijfer van 1 tot 46.

AV-bunkers of vooruitgeschoven bunkers op de voorlinie. Deze staan meestal frontaal in de eerste aanvalslijn. Deze werden geplaatst als het schootsveld van de A-bunkers toch nog te beperkt bleek te zijn. Ze liggen dan ook meestal nog iets meer naar voren dan de gewone A-linie bunkers. Dit zijn meestal vrij zware types van bunkers en ze bleken in de strijd bovendien vaak moeilijk te behouden omwille van de plaats waar ze stonden. Deze bunkers kregen een nummer met vooraan AV gevolgd door een cijfer van 1 tot 16.

S-bunkers of de bunkers voor de directe verdediging van Gent. Dit zijn bunkers die letterlijk op de directe verbindingswegen naar Gent stonden. Dit waren er in het totaal maar drie. Twee ervan stonden onder de spoorwegbrug van de spoorlijn Brussel-Oostende, gericht op het treinverkeer komende uit de richting van Brussel. De derde bunker stond langs de steenweg van Aalst naar Gent op de rechter kant van de steenweg, kort voor de kerk van Kwatrecht. Van deze bunkers zijn enkel de nummers S5, S6 en S8 gebouwd. De ontbrekende nummers zouden er kunnen op wijzen dat er origineel nog een aantal extra bunkers voorzien waren die nooit gebouwd zijn. Deze bunkers zijn in feite nog een extra aanvulling bij de voorlinie.

De uiteindelijke voorlinie tussen de weerstandsnesten en steunpunten omvatte dus praktisch A-, Av- en S-bunkers en sloot aan bij de voorlijn van deze zelfde weerstandsnesten en steunpunten.

D-Bunkers of bunkers van de steunlinie. Dit wil zeggen, deze liggen achter de top van de helling. Deze doen pas dienst als de vijand de voorlinie heeft weten te doorbreken. Deze zijn meestal wel vrij van vijandelijke beschieting met artillerie omdat ze achter de heuveltop lagen. Hetzelfde geldt ook voor de C-bunkers. Deze bunkers kregen een nummer beginnend met een D gevolgd door een cijfer van 1 tot 23.

C-bunkers of commandobunkers in de steunlinie. Deze vindt men op dezelfde hoogte als de D-bunkers. Hier bevond het commando zich van de desbetreffende regio's. Vaak zijn deze bunkers te herkennen omdat het door de regel 2-kamerbunkers waren waarvan er slechts 1 kamer een schietgat bezat. De kamer zonder schietgat werd dan gebruikt om bv telefooncentrales op te bouwen of om kaartentafels te kunnen opstellen. Ze kregen een nummer voorafgegaan door een C en een cijfer van 1 tot 18. Er zijn echter op de linie twee nummers, namelijk C11 en C15 nooit gebouwd geweest. Waarschijnlijk doordat ze telkens zouden gebouwd zijn vrij kort bij een steunpunt of weerstandsnest waar dan reeds een commandobunker vrij kort in de buurt stond.

De eigenlijke steunlinie gevormd door C- en D-bunkers sluit in het algemeen aan op de achterkanten van de steunpunten. Aan de weerstandsnesten sluiten zij zelfs aan op de achterlinie van deze weerstandsnesten.

B-bunkers of de bunkers van de achterlinie. Deze lijn bevindt zich vaak enkele honderden meters achter de steunlinie. Ze vormden een laatste barrière voor de vijand om door te breken naar Gent. Deze bunkers kregen een nummer met vooraan een B gevolgd door een cijfer 1 tot 46.

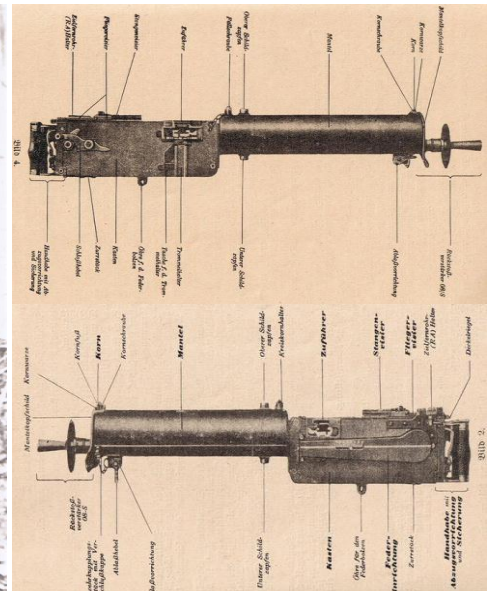
Bron: www.bunkergordel.be

3. De opstelling van mitrailleurs in de bunkers van Bruggenhoofd Gent.

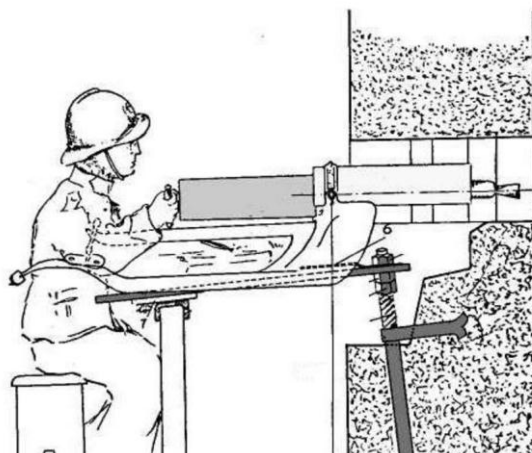
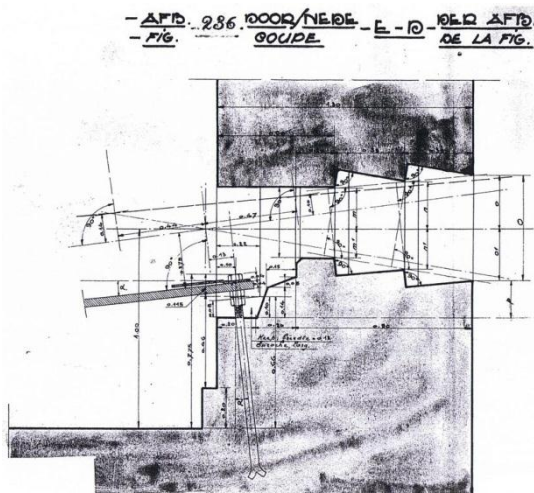
Wanneer men iets nader de bunkers van Bruggenhoofd Gent gaat bekijken, zal men vrij snel vaststellen dat het overgrote gedeelte van de bunkers was uitgerust voor het opstellen van mitrailleurs. Over het totaal van de originele 228 bunkers die de bunkerlinie telde, waren er 329 schietgaten voorzien voor het opstellen van mitrailleurs. Dan waren er nog 18 schietgaten voorzien voor het opstellen van een mobiel C47 kanon. Deze waren altijd in combinatie met één schietgat voor een mitrailleur. 6 zware bunkers op hoofdwegen waren uitgerust met een vast opgesteld 47 mm kanon. Nog eens 3 bunkers telden samen 5 schietgaten voor het opstellen van 75 mm veldkanonnen.

We gaan ons hieronder beperken tot een verduidelijking van hoe de standaard voorziene mitrailleurs dienden opgeteld te worden.

De Maxim M1908: de standaard mitrailleur aan TPG.

De opstelling van de Maxim M1908 in een mitrailleurbunker.

Vrij intacte mitrailleuropstelling, enkel voor Maxim-mitrailleur, verdwenen B46 bunker te Melle.

Vooraan in het schietgat bevond zich een metalen draadstang van 4 cm diameter. Over deze stang werd een speciale metalen plaat gelegd (tot op heden in geen enkele bunker nog origineel kunnen terugvinden). De achterkant van de plaat rustte op het metalen chardome. Vooraan kon men de hoogte van de plaat perfect instellen door middel van moeren op de draadstang. Op deze plaat werd de Maximmitrailleur (zelf op een slede opgebouwd, zoals bij de foto) geplaatst. Daarna kon de mitrailleur perfect loodrecht op het schietgat geïnstalleerd worden via het richtteken "R" op de rechter zijmuur. Van elk schietgat bestond een stukbulletin. Dit bevatte alle belangrijke door dit schietgat zichtbare herkenningspunten. Zo kon men perfect, zelfs in het pikdonker, vuren op objecten die men wist staan. Dergelijke objecten konden bijvoorbeeld andere bunkers, omheinings-palen, struiken, bomen, stalletjes,... zijn. Men kon letterlijk blind vuren.

De bijkomende voorzieningen voor de opstelling van alternatieve types van mitrailleurs naast de standaard voorziene Maxim-mitrailleur.

Er werd binnen de Belgische militaire staf toch al vrij snel vastgesteld dat de bunkers vaak iets te beperkt waren in gebruik door ze enkel standaard te voorzien voor de Maxim-mitrailleur. Daarom werden een tweetal types van bijkomende aanpassingen gedaan om ze toch ook nog extra te voorzien van alle nodige zaken voor de opstelling van de meeste nog courant in gebruik zijnde oudere types van mitrailleurs.

De Hotchkiss- en Coltmitrailleur.

Dit waren beiden mitrailleurtypes daterend uit WO I maar toch nog vrij courant in gebruik binnen het Belgische leger ten tijde van de meidagen 40.

Links: Belgische Mitrailleurpost met Hotchkissmitrailleur tijdens WO I – Rechts: Belgische piot met een Coltmitrailleur

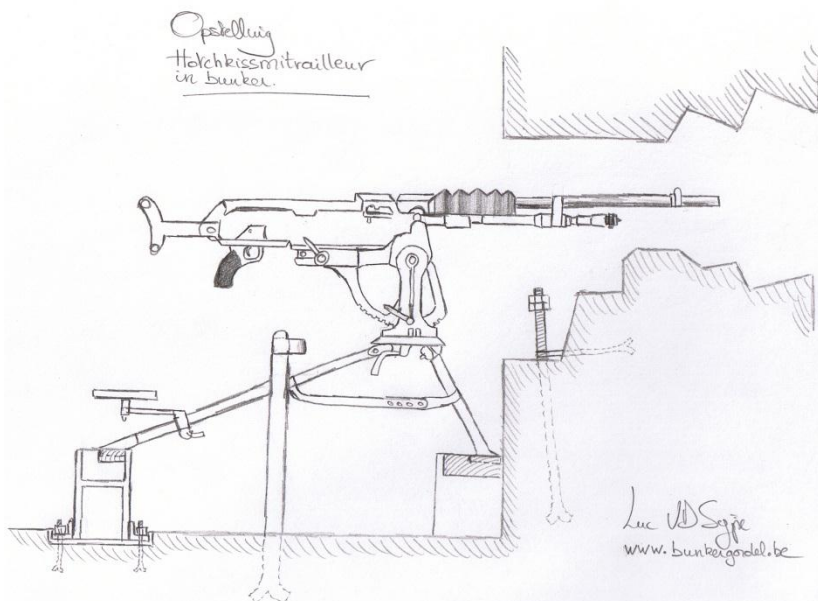
De opstelling van een Hotchkiss- of Coltmitrailleur in de bunkertjes van Bruggenhoofd Gent.

Deze beide types van mitrailleur waren standaard opgesteld op een driepikkel met twee poten naar voor en één naar achteren. Voor de voorste poten gebruikte men de twee extra geconstrueerde betonnen sokkels naast het schietgat. Deze vindt men nog vrij courant terug. Wel zijn de eikenhouten blokjes op de koppen meestal verdwenen. Men had dan natuurlijk nog een derde steunpunt nodig. Dit werd gecreëerd door achter het chardome (dat in dit geval niet werd gebruikt), een extra derde poot (in elk van deze bunkers dan standaard voorzien maar niet standaard geplaatst) op de grond te schroeven. Bij de bunkers uitgerust voor deze opstelling vindt men wel nog steeds de restanten op de grond terug waar deze poot kon op bevestigd worden (metalen plaat op de grond met uitstekende bouten).

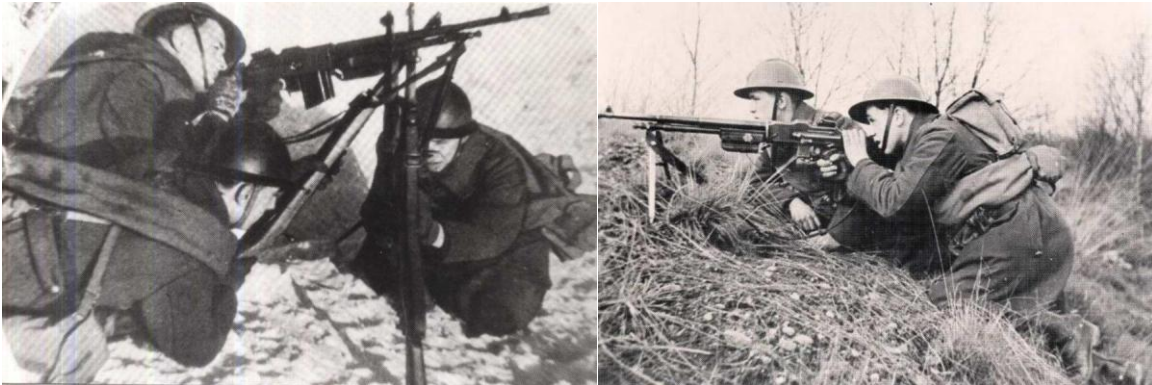
Links: Intacte binnenkant van een bunker voor de opstelling van een Hotchkiss- of Coltmitrailleur. Dit is de bunker D22 (hoek viaduct te Kwatrecht).

Deze was trouwens uitgerust voor alle types van mitrailleur, vandaar het afwijkend chardome. Rechts boven: Detail van een intact steunpootje. Rechts onder: Intakte derde poot. Hieronder: Schets opgestelde Hotchkissmitrailleur voor een schietgat.

Bijkomende opstelling Browning FM30 mitrailleur (The Belgian BAR).

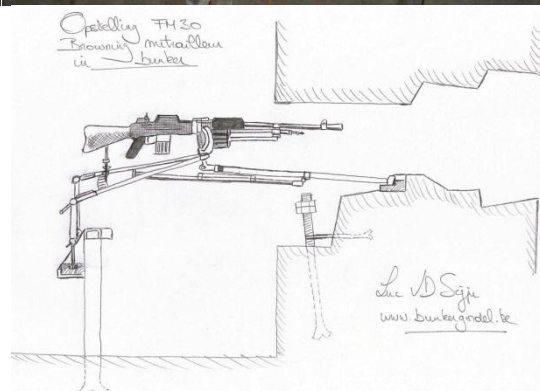
Dit was een moderne lichtere mitrailleur geproduceerd in de Belgische FN fabrieken naar een aangepast model van de originele BAR (Browning Automatic Rifle) M1918A1.

In dit geval ging men enerzijds een bijkomende uitsparing maken aan de binnenkant van het schietgat. Hierin werd opnieuw een eikenhouten blok geplaatst met een klem. In deze klem paste een naar voor gerichte steunpoot van de driepikkel van dit type mitrailleur. De andere twee poten van de driepikkel werden op twee bijkomende bakjes geplaatst achteraan het in dit geval aangepaste chardome. Hierin zaten opnieuw speciale eikenhouten blokjes die perfect pasten met de onderkant van de steunpootjes van de mitrailleur.

Hierboven: Voorlopig de meest intacte binnenkant van een bunker op deze wijze uitgerust. Zowel de klem in het schietgat als het chardome zijn nog volledig intact. Rechts boven: detail van de klem in de uitsparing van het schietgat. Rechtsonder: Detail van het aangepaste chardome met de speciale bakjes met eikenhouten blokjes. Hiernaast: Een schets van een opgestelde Browning FM30 in een bunker. Op Wetters grondgebied waren enkel de bunkers A46 en D22 uitgerust voor de opstelling van dit type mitrailleur.
Bron teksten: www.bunkergordel.be

4. De camouflage van de bunkers van Bruggenhoofd Gent.

Ruw gebochelde bunkers (Type Tyrolien Mammeloné = Tyrools gebocheld).

Deze bunkers worden gekenmerkt door een ruw stenen uiterlijk. Men vindt ze terug in landelijk gebied. Hierbij werd steeds geprobeerd ze in de mate van het mogelijk mee te verwerken in de glooiingen van het landschap. Origineel waren ze geverfd met kleurtinten die overeenkwamen met het omliggende landschap.

Links: Be22, eenje van de vele van dit type bunkertjes op Betsberg, de grondkleur van dit exemplaarje was lichtgroen, mogelijks met bijkomende kleurvlekken. De originele grondkleur is vaak nog duidelijk zichtbaar aan de binnenkant van het schietgat. Merkwaardig is dat de mosgroei in vele gevallen een goed beeld geeft van de bunkertjes zoals ze er ongeveer moeten hebben uitgezien met originele kleuren. Rechts: Het bunkertje C18 in de Kwatrechtse velden. Speciaal qua opbouw omwille van de grote keermuur op de rechter zijkant (enkel nog bunker Av14, eveneens te Kwatrecht was zo gonstrueerd) Deze bunkers zaten vaak net zoals de C18 ingewerkt in een berm grond aan de zijdes waar het camouflagepatroon niet aanwezig is .

Links: B43e, het bunkertje zit goed verstopt tussen de begroeiing van een spoorwegtalud te Melle. Hier zijn nog originele kleurvlekken te zien die origineel op een lichtgroene ondergrond stonden. Rechts: Be19: Deze tweekamers mitrailleurbunker staat in Betsberg bos en is bovenaan zelfs voorzien van een soort plantenbak om de begroeiing gewoon verder te laten doorlopen op het dak van de bunker. Hier was de grondkleur lichtgroen met donkergroene vlekken

Links: Be5: Perfect ingewerkt in het heuvelachtige terrein van Betsberg. (Foto: www.bunkergordel.be) - Rechts: De zware bunker A44 te Kwatrecht. Deels gericht op de Schelde en de Kwatrechtsteenweg. (Foto: www.bunkergordel.be).

Twee foto's van de zware bunker A30 te Moortsele. De bunker zit heden enkele meters onder de grond wegens het aflagen van de originele tramtalud achter de bunker. (Foto links: www.bunkergordel.be) - Rechts de bunker zoals hij voor een Duitse studie over de Belgische fortificaties in 1941, werd gefotografeerd. Opnieuw kan men met wat moeite zien dat de groene tinten wel degelijk nog restanten zijn van de originele camouflagekleuren.

Twee foto's van de zwaar bevochten Molenbunker te Gijzenzele. Ook deze bunker zat grotendeels ingewerkt in de heuvel van een toen reeds vedwenen molen, de Gijzelmolen. De rechter foto toont dezelfde bunker kort na de zware gevechten aldaar in mei 1940. (Foto links: www.bunkergordel.be - Foto rechts: Replica)

Gecementeerd als een woning of stalletje.

Bij dit type van camouflage ging men het ruwe beton cementeren. Hoeken werden vaak bijgemetst met baksteen en eveneens cementeren. Daarnaast werd er alles aan gedaan het originele concept van een bunker zoveel mogelijk te verbergen.

Twee foto's van het bunkertje As4, heden op een schandalige manier verstopt onder een berm grond te Astene om hem aan het zicht te onttrekken. Links toen hij nog vrijstond (Foto: Collectie G. De Jong) – Rechts het zelfde bunkertje voor mei 1940. Zelfs de neppordijnen werden op de luiken geschilderd. Het geheel is gecementeerd met een klein baksteenmotief. (Foto: Collectie J. De Vos)

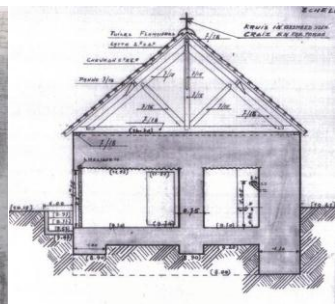
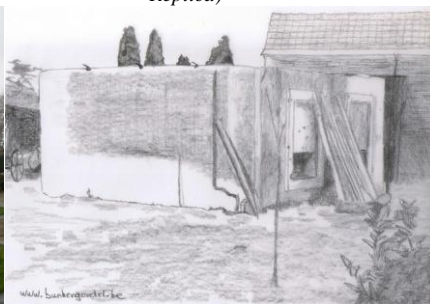

www.bunkergordel.be - Brochure toegespitst op de bunkers op het Wetters Grondgebied

Links: Het bunkertje D23 als een lemen stalletje naast de Scheld (Foto: www.bunkergordel.be) – Rechts: reeds verdwenen bunker B16 op de hoofdbaan te Astene zoals hij er uitzag voor mei 1940, het is een Duitse spionagefoto (Taschenbuch Belgisches Heer)

Links de op vrij schandalige manier voor een fietspad gesloopte B46 te Melle. Deze unieketoen nog zeer intacte tweeverdiepsbunker had het uitzicht van het gebouwtje van de kaaiwachter. Ook de oude kaai werd gelijktijdig om geen enkele reden gesloopt (Foto: www.bunkergordel.be) - Rechts: Zicht op de Brusselse steenweg, De huizen links van de steenweg zijn totaal uitgebrand na de gevechten van mei 1940. De bunker D21 is vooraan de huizenrij nog duidelijk zichtbaar, inclus de intacte puntgevel. Dit is de bunker dat later zou bekend worden als de vaak besproken bunker in de voortuin van Dokter François te Kwatrecht, de bunker werd gesloopt begin jaren '70. (Foto: Replica)

De bunker A41, gelegen juist achter het kerkhof te Kwatrecht en totaal verstopt onder klimop had zelfs ooit op het dak een smeedijzeren kruis staan om het uitzicht te verkrijgen van een dodenhuisje. Ook bij dit bunkertje stonden de puntgevels, net zoals bij de bunker aan Dokter François aan de achterkant en kant met de schietgaten. (Foto links en schets midden: www.bunkergordel.be - Origineel plan rechts: Moskouarchieven Fonds 185)

Links een schets van de bunker Av15, rechts de bunker A42, heden zonder veel toekomst aangekocht door de gemeente Wetteren op de industriezone Neerhonderd. Beide bunkers zijn wat gelijkaardige gecamoufleerd geweest met een motief van assestenen aangebracht in een cementeerlaag. De bunker A42 had origineel nog een koepel. De bunker Av15 is gesloopt half jaren '90. (Schets links: www.bunkergordel.be - Foto rechts: Collectie G. De Jong)

Ook deze twee bunkers op Wetters grondgebied hadden een gelijkend uitzicht. Links de bunker Av16. Deze ligt heden vlak naast het fietspad langs de spoorlijn te Kwatrecht, in de achtertuin van een chemisch bedrijf. De rechter bunker is de bunker A46, verborgen tussen de

Het geheel ommuurd met baksteen en gecamoufleerd als een woning of een bakstenen stalletje of bijgebouwtje.

Bij dit type van camouflage ging men het volledige betonnen blok van de bunker ommuren met baksteen. Opnieuw werd er alles aan gedaan om het originele uitzicht van een bunker zoveel mogelijk te onttrekken aan het zicht.

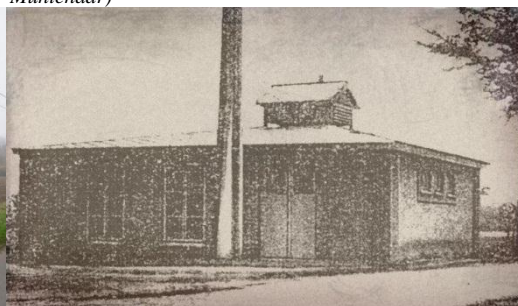
De bunker Av8 langs de Van Thorenburghlaan te Scheldewindeke had origineel het uitzicht van een klein boerderijtje. In het oreillon was zelfs een nis met een Mariabeeldje voorzien. (Foto links: www.bunkergordel.be - Foto rechts: collectie P. Taghon)

De bunker A32, heden vergaan tot een kale blok beton langs de Hoek Ter Hulst, had in mei 1940 het uitzicht van dit huisje vlak naast de ondertussen eveneens reeds verdwenen tramlijn. (Foto links: www.bunkergordel.be - Foto rechts: Collectie J. De Vos)

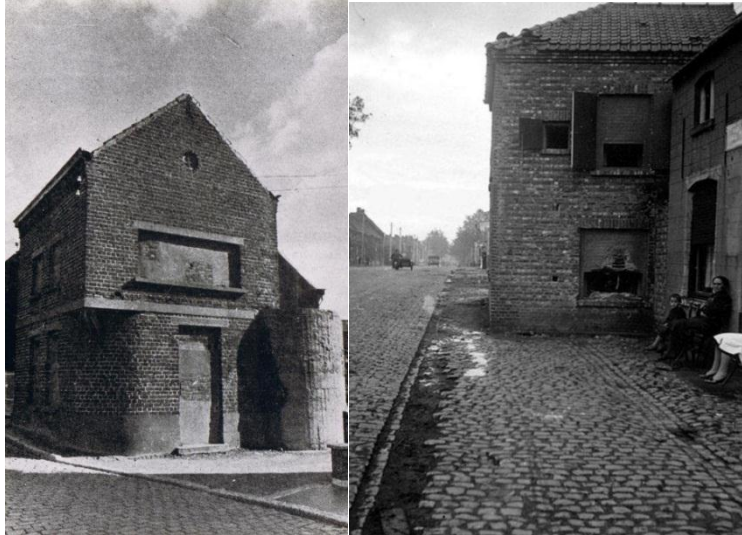

Deze blok beton en baksteen (bunker B29 te Bottelare), had ooit dit verbazende uitzicht. Het kapelletje op het dak verborg de metalen bespiedingsklok. Deze bunker zal qua uitzicht vrij identiek geweest zijn met de bunker A42 te Kwatrecht met grootste verschil dat deze bunker omgeven was met een baksteen gevel en de A42 gecementeerd was. (Foto links: Collectie M. Demoor – Foto rechts: Collectie De Muntenaar)

www.bunkergordel.be - Brochure toegespitst op de bunkers op het Wetters Grondgebied

Niets laat vermoeden dat deze ruïne te Astene ooit verborgen zat onder dit nep transformatorgebouwje. Opnieuw zat er een koepel verborgen onder het ventilatiekoepeltje (Foto links: www.bunkergordel.be - Foto rechts: Taschenbuch Belgisches Heer)

Deze 2 zware 2 verdiepsbunkers stonden te Semmerzake en Kwatrecht. Beiden hadden onderaan een vast opgesteld 47 mm kanon. Bovenaan een schietgat voor een mitrailleur en een schijnwerper gericht op de weg. Beiden waren letterlijk niet te onderscheiden van de gewone bebouwing. (Foto links: Collectie J. De Vos – Foto rechts: Replica)

Deze twee bunkertjes namen de spoorlijn Oostende-Brussel onder vuur komende vanuit Brussel. Ze hadden het uitzicht van twee bakstenen sectioneringsgebouwjes onder de spoorwegbrug te Kwatrecht. Beiden werden afgebroken in 2006. (Foto's: Collectie G. De Jong)

Links een blik op de bunker A40 in de voortuin van de school Mariagaard. Deze bunker had eveneens het uitzicht van een transformatorgebouwje. Rechts: Het bunkertje D19 vlak naast de spoorlijn Oostende Brussel te Kwatrecht. Ook deze bunker had het uitzicht van een klein huisje naast de spoorlijn. Beide bunkers dragen nog vrij weinig restanten van hun originele baksteencamouflage (Beide foto's: www.bunkergordel.be).

De bunker Av13 aan de overkant van de spoorlijn ten opzichte van de school Mariagaard had het uitzicht van een runderstal. Deze was deels ommuurd met baksteen en deels gecementeerd met een baksteenmotief. Het schietgat op de foto zichtbaar, zat verborgen achter een nep houten poort. (Foto: Collectie G. De Jong – Schetsen: Moskouarchieven)

www.bunkergordel.be - Brochure toegespitst op de bunkers op het Wetters Grondgebied
Bunkertjes verborgen als houten stalletjes of blokhutten.

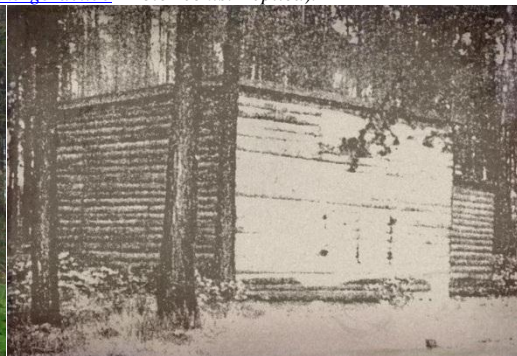
Bij deze bunkertjes werd het betonnen blok totaal verborgen achter een houten camouflage. Soms werden er onderaan enkele rijen baksteen voorzien als fundering. Dit type vindt men wel niet terug op Wetters grondgebied. De dichtstbijzijnde dergelijke gecamoufleerde bunkertjes stonden op het grondgebied van Melle.

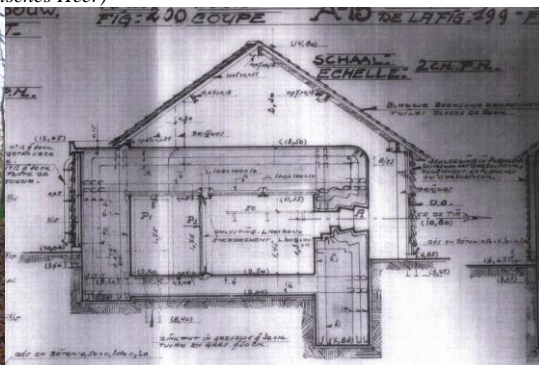
Links het bunkertje C17 juist naast de autostrade E40, komende uit de richting Gent. Velen die de snelweg verlaten te Wetteren denken allicht heden nog altijd dat dit een runderstalletje betreft in de weide van de Landbouwschool. Rechts het bunkertje D17 te Gijzenzele, zelf nog weinig restanten tonend die wijzen op zijn vroegere uitzicht. (Foto's: www.bunkergordel.be).

Als je weet dat bunkertje B25 te Munte er heden uitziet zoals de foto links, wordt het wel moeilijker om beide foto's te herkennen als dezelfde bunkers. (Foto links: www.bunkergordel.be - Foto rechts: Replica).

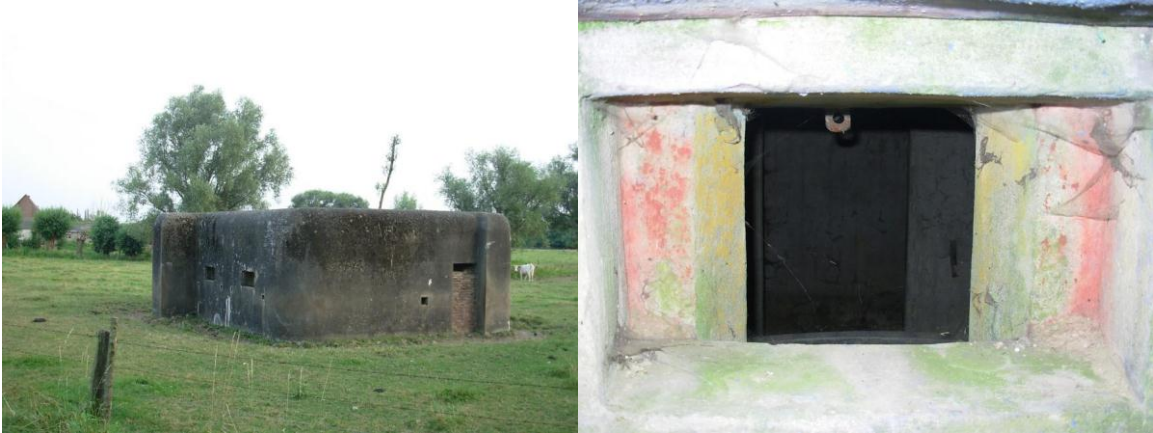
Ook de bunker B6 te Nazareth had vroeger het uitzicht van een houten blokhut. Deze bunker moet dan ook gedeeltelijk vergelijkbaar geweest zijn met de bunker hogerop deze pagina, namelijk het bunkertje C17. (Foto links: www.bunkergordel.be - Foto rechts: Taschenbuch Belgisches Heer)

Ook deze 3 kamerige commandobunker in de Betsbergse bossen was vroeger gecamoufleerd als deze uit de kluiten gewassen boshut. (Foto: www.bunkergordel.be - Schets: Moskouarchieven)

Bunkertjes met testcamouflages.

Omdat de eerste bunkers op de linie werden gebouwd op grondgebied Kwatrecht, vindt men hier ook nog een aantal testcamouflages terug. Zo vindt men enkel op Kwatrecht deze twee unieke bunkertjes qua camouflage.

Deze kale blok beton in het midden van de velden, op de grens van Kwatrecht en Melle maar wel effectief op grondgebied Melle gelegen, Het is de bunker D20. Hij was origineel lichtgroen geverfd. Hierop werden kleurvlekken aangebracht in tinten nog zichtbaar in de binnenkant van het schietgat. Mogelijks zijn er origineel daarna nog camouflagepatronen over de bunker getrokken alhoewel daar nergens sporen of textuele uitleg over te vinden is tot op de dag van vandaag (Foto's: www.bunkergordel.be)

Ook deze unieke bunker Av14 vindt men terug op het uiteinde van de Steenbergstraat te Kwatrecht. Deze bunker kreeg allicht een soort kleurbandenpatroon als camouflage. De verschillende gecementeerde patronen zijn nog duidelijk zichtbaar. Ook deze bunker zat origineel grotendeels in een berm grond verborgen. (Foto links: www.bunkergordel.be - Foto rechts: M. Demoor)

Bunkertje ingewerkt in bestaande spoorwegstructuur.

Bij het bouwen van de spoorwegviaduct te Kwatrecht in 1938 werd nog bijkomend de opdracht gegeven in de linker brugpeiler een bijkomende bunker te voorzien. De peiler bevat niets meer dan een kleine éénkamersbunker ondanks de fantastische verhalen die hier allemaal de ronde over doen.

Zo herbergt het spoorwegviaduct te Kwatrecht op de linkse kant (komende uit Aalst naar Gent toe), het mitrailleurbunkertje D22. Het bunkertje werd bijkomend gebouwd bij de bouw van het viaduct in 1938. (Foto's www.bunkergordel.be)

Bron teksten: www.bunkergordel.be

5. Wat was wat in de standaard mitrailleurbunkers?

Camouflage buitendeuren.

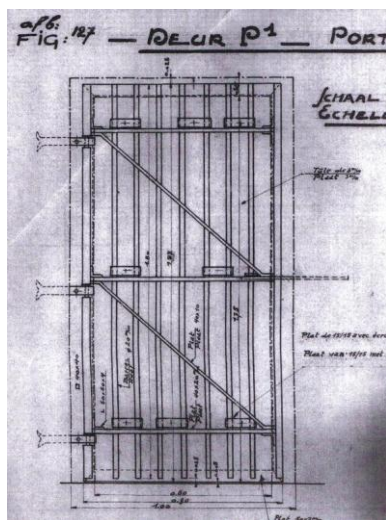
Bij vele van de bunkertjes, vooral de exemplaren met het uitwendige uitzicht van een stalletje of een woning, ging men aan de buitenkant een bijkomend portaal voorzien. Dit was dan nog eens afgesloten met een vrij klassieke houten deur. Deze had enkel een camouflagefunctie. De eigenlijke toegangsdeur (het toegangshekje), zat hier nog achter. Links de bunker C8 te Vurste met een nog vrij intact nep-

Toegangssas Men ziet nog duidelijk het gat waar ooit de houten camouflagedeur zat. Rechts: de bunker D12 te Munte die ook nog een fraai bijkomend camouflage toegangssas heeft. Op Wetteren zijn hier niet zo speciaal goede voorbeelden meer van te vinden..

Het toegangshekje.

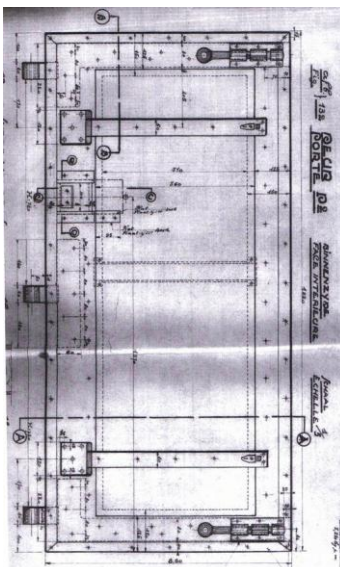
Voor zover gekend is er voorlopig bij geen enkele bunker op de linie nog een origineel toegangshekje terug te vinden. Elk van de bunkers had een metalen hekje aan zijn toegang. Achteraan was dit nog eens scharnierend bijkomend uitgerust met een volle metalen plaat om in vredetijd het binnenkijken te verhinderen. Vergeet niet dat niet alle bunkers de eerder beschreven camouflagedeuren hadden en bij deze exemplaren dit poortje de eigenlijke ingang afslot.

Centraal een originele schets van een standaard toegangshekje. – Rechts: Een intact poortje zoals nog terug te vinden bij deze bunker van de KW-linie

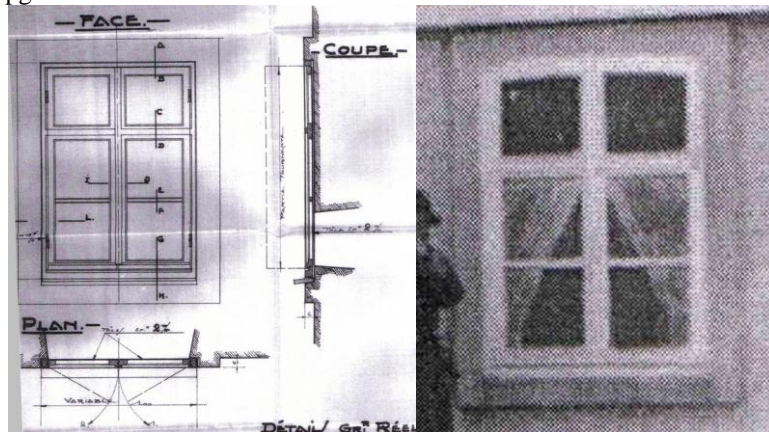
De Gepantserde deur - lamellendeur.

De toegang van de mitrailleurkamers was op zijn beurt nog eens afgesloten van het toegangssas met een zware gepantserde lamellendeur. Ook deze had achteraan een metalen afsluitplaat. De lamellen hadden als functie de giftige dampen van het vuren met de mitrailleur te laten evacueren naar buiten. De zware deur was enkel afsluitbaar van de binnenkant van de mitrailleurkamer. Van deze deuren zijn er nog enkele terug te vinden op de linie.

De camouflageluiken.

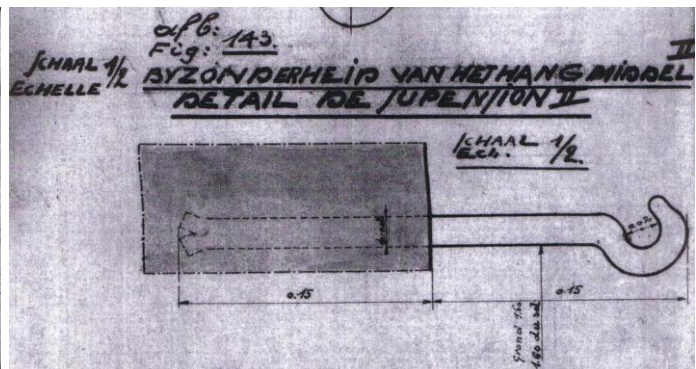
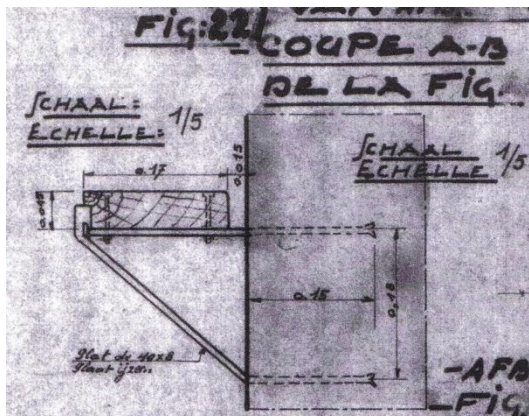
De schietgaten zaten vaak verborgen achter luiken. Bij de gebochelde bunkers waren dit in het algemeen volle ijzeren valluiken zonder veel tierlantijntjes. Bij de bunkertjes gecamoufleerd als huisjes, stalletjes, ..., waren deze luiken zo nauwkeurig mogelijk mee opgenomen in de rest van de camouflage. Ze bestonden in het algemeen uit een dunne metalen plaat waarop de raamprofielen waren bevestigd. Bij volledige nepramen (nepramen of deuren op een volledig volle betonwand) waren eveneens soms volledig houten luiken voorzien. Hier had men geen reden voor het vrezen van binnenvliegende kogels omdat achter het luik nog een volle betonnen wand zat van minimum 1 meter dik beton. Bij schietgaten was er toch steeds achter een camouflageluik, een metalen

Origineel plannetje van camouflageluiken zoals daarnaast een effectief voorbeeld afgebeeld

plaat voorzien waarop het hout van het raam was bevestigd. Op deze wijze zou een gewone kogel nooit kunnen doordringen door een luik heen, tot de binnenkant van de mitrailleurruimte. Zeer fraai is dat men op de buitenkant dan vaak op de luiken nog het uitzicht van gewone ramen ging bijschilderen op de onderliggende metalen plaat. Op de afgebeelde foto zijn op die wijze de gordijnen geschilderd alsof het een echt raam betreft.

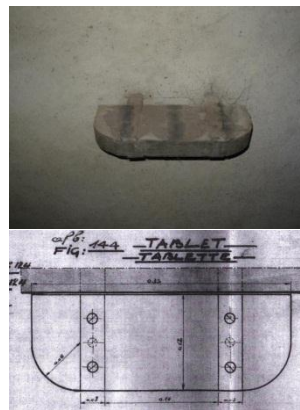
De Etagères en de muurhaken

Aan de zijwanden van de mitrailleurbunkers vindt men telkens ijzeren beugels in het beton. Hierop lagen eiken-

houten leggers. Deze leggers dienden dan als stapelplaats van onder andere munitiekisten en ander kleiner materiaal. Er was noodzaak aan opbergruimte daar de bunkerruimtes op zich al zeer beperkt waren. Ander groter en zwaarder materiaal zoals geweren, ransels, kleding en dergelijke, konden worden opgehangen aan de zware haken in de muren.

Het tablet achteraan de mitrailleurkamer

Achteraan de mitrailleurkamers vindt men meestal nog zoals bij deze bunker de restanten terug van wat ooit een kleine eikenhouten tablet was. Op dit tablet kon men dan een kogelpers (zoals op de linker foto te zien) plaatsen. Dit toestel maakte deel uit van de standaard uitrusting van een Maximmitrailleur en diende om losse kogels in de linnen kogelbanden te persen. Bij een beperkt aantal bunkers op de linie is dit tablet nog intact aanwezig.

Granaatwerpgaten

Dat de bunkers op zich niet zo sterk waren op het gebied van zicht op de vijand mag wel duidelijk zijn. Een bunker had uiteindelijk enorm veel dode hoeken waaruit men in feite totaal geen zicht had op eventueel naderende vijandelijke eenheden. Daarom had men extra beveiligingen voorzien in de vorm van granaatwerpgaten. Men had sleuven gemaakt door dewelke men van binnenuit op een aantal cruciale plaatsen kon granaten laten rollen naar buiten voor de voeten van eventuele besluipers van de bunker. Deze granaatwerpgaten vindt men courant terug in de buurt van het toegangssas en de buurt van de schietgaten. Daarnaast waren de gaten ook zodanig opgebouwd dat omgekeerd gebruik van buiten naar binnen toe onmogelijk was.

Links: Doorsnede van een granaatwerpgat – Midden: een granaatwerpgat aan de binnenkant van de bunker. – Rechts: Granaatwerpgat bij de bunker A42 te Kwatrecht in de buurt van het toegangssas.

Ventilatiegaten.

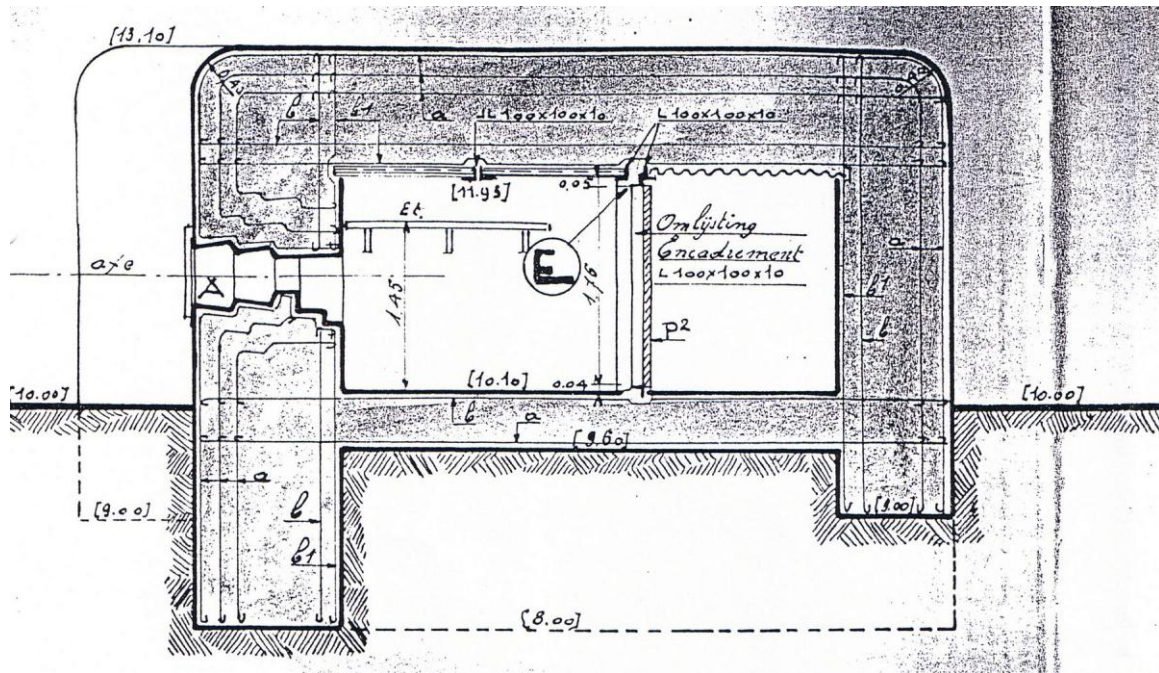
Niet te verwarren met de granaatwerpgaten zijn de ventilatiegaten aan de binnenkant van de bunker. Ze zitten (indien aanwezig) steeds aan de kanten van de bunker die de schietgaten bevat. Het zijn de ronde gaten aan de binnenkant (in dit geval links onder het granaatwerpgat op de centrale foto. Aan de buitenkant ziet men ze steeds terug als een dubbel gat. Een roostertje bovenaan en onderaan een gat. Het roostertje moest dienen voor de natuurlijke aanvoer van de verse lucht (geen ventilatoren aanwezig) en moest ook in eerste instantie al verhinderen dat men er objecten kon ingooien van buitenaf. Mocht dit trouwens toch ooit lukken met bijvoorbeeld een granaat, landt deze ongelukkig voor de aanvaller, opnieuw voor zijn eigen voeten (vandaar het bijkomende gat onderaan).

Kabeldoorgangen.

Alle bunkertjes waren origineel uitgerust om zowel telefoniekabels als stroomkabels binnen te krijgen. Dit was dus een van de zeer zwakke elementen van de bunkerlinie. Alle kabelverbindingen liepen los of zeer licht ingegraven over het buitenterrein. Hierdoor waren dergelijke verbindingen zeer zwak voor sabotage. Het smalste gat was voor de telefoniekabels. Het onderste en iets grotere gat was voor stroomvoorziening. Telefonie is er in bepaalde bunkers allicht ooit geweest. Stroom allicht nooit.

Bovenstaande schetsen maakten deel uit van de aanbestedingsdossiers

Ook de gebruikte betonrecepturen waren op voorhand tot in de details vastgelegd. Als men de gebruikte recepturen heden zou herrekenen naar 1 m³ beton, komt men tot recepturen waarbij het bindmiddelgehalte tussen de 450 en 500 kg cement blijkt te zitten per m³. Dit zijn echt absurd hoge hoeveelheden bindmiddel.

Ook de betonwapening die bij deze bunkers werd gebruikt, is fenomenaal. De buitenste twee wapeningsnetten, aangeduid op plan met "a", liggen onderling op een afstand van 15 cm van elkaar. Ze zijn gevormd door wapeningsstaven van diameter 15 mm in kruisverband van 15 cm (as op as). De binnenste wapeningsnetten, aangeduid met "b", liggen opnieuw onderling op een afstand van 15 cm. Ze zijn gevormd door wapeningsstaven van diameter 20 mm in kruisverband van 15 cm. De binnenste wapeningsnetten, aangeduid met "b1", ligt ten opzichte van "b" op een afstand van 15 cm. Ze zijn gevormd door wapeningsstaven van diameter 20 mm in kruisverband van 10 cm. Dit houdt dus in dat er in realiteit nog amper 8 cm zat tussen twee wapeningsstaven.

Indien het terrein het toeliet mocht eventueel de fundering gegoten worden zonder extra houten bekisting. De bekisting moest zodanig aangebracht worden dat er geen doorbuigingen konden ontstaan door de betondruk. Daarom moesten zeker voldoende stutten geplaatst worden onder de ijzeren dakplaten.

Eénverdiepsbunkers moesten altijd als één monoliet blok gegoten worden. Alleen wanneer er een zwaardere fundering was mocht deze apart gegoten worden tot onder het niveau van de vloerplaat. De rest van de bunker moest dan wel in één geheel gegoten worden.

Tweeverdiepsbunkers mochten in twee fases gegoten worden. Men moest dan wel in eerste fase het plafond meegieten.

Het gieten mocht, eenmaal gestart, niet meer gestopt worden. Er moest eventueel aansluitend dag en nacht verder gegoten worden. Er mocht gegoten worden in lagen van 10 cm te gelijk waarna het beton moest aangedamd worden. Er mocht nooit meer dan drie uur tijd verstrijken tussen twee verschillende lagen. Men mocht gelijk welke gegoten structuur pas ontkisten, 10 dagen na het beëindigen van het gieten. Indien de wapening het op bepaalde plaatsen niet toeliet te gieten met beton met een kaliber tot 40 mm, mocht men ter plaatse de fractie 20/40 vervangen door evenveel 5/20.

(bron: www.bunkergordel.be)

7. Het lot van Bruggenhoofd Gent na mei 1940.

De Bunkertjes werden allen gebouwd tussen 1934 en 1935. Slechts deze in de buurt van Kwatrecht en Gijzenzele kenden effectief 3 dagen van strijd. Ondanks dat de bunkertjes zelf maar gewillig drie dagen hun functie konden uitvoeren waarvoor ze gebouwd werden, werd mogelijks hergebruik door geallieerde troepen door de Duitse bezetter toch gevreesd.

Na de drie dagen strijd, werden op vele plaatsen reeds materialen gepikt van de leegstaande en meestal openstaande bunkers. Toen in 1941 de Duitsers door hadden dat ze in een lange strijd verwickeld geraakt waren, kregen zij te maken met gebrek aan staal. Daarom werd opdracht gegeven al het ijzer en staal uit de bunkers te verwijderen. Dit omvatte in eerste instantie het verwijderen van de 35 zware metalen koepels. Zij wogen origineel bijna 6 ton toen ze geplaatst werden. Een tweede zaak die zo goed als bij alle bunkertjes verwijderd werd, waren de metalen voordeurtjes en gepantserde deuren. Bij het verwijderen van deze laatste, ziet men vaak dat zelfs de deurlijsten gedeeltelijk mee weggebrand werden. Men ging daarna vaak zover dat zelfs de kleinste metalen zaken uit de bunker verwijderd werden zoals: de steunen aan de muren voor rekken, haken, chardomes, extra poot voor opstelling Hotchkiss- of Coltmitrailleur, draadstang in het schietgat,...

Op 26 maart 1944 kwam van het Duitse opperbevel de opdracht in het binnenland gevaarlijke bunkers op te ruimen zodat deze niet opnieuw gebruikt zouden kunnen worden bij een eventueel verwachte poging tot bevrijding van de Lage Landen. Omdat men aan het afbreken van deze bunkers waarschijnlijk geen beginnen zag, beperkte men zich tot het stevig dichtmetselen van de schietgaten, het gat naar de koepel en de toegangsdeuren.

Er zouden volgens de Duitse mededelingen zelfs mijnen gelegd zijn rondom de bunkers, al was dit waarschijnlijk niet meer dan een fabeltje om iedereen er vandaan te houden. Het dichtmetselen is dus niet het werk van boeren die bezoekers willen vermijden zoals velen tot op vandaag nog steeds denken.

Eenmaal de oorlog voorbij ontstond voor het Belgisch leger de situatie dat zij opgescheept zaten met een massa zwaar beschadigde bunkertjes, die militair gezien geen enkel nut meer hadden. De bunkers en normaal gezien ook nog een beperkt perceeltje grond dichtbij de bunker, waren voor de bouw van de bunkers door de Belgische Defensie onteigend geweest. Ze waren dus in geen enkel geval nog eigendom van de eigenaar van het meestal er rond of aanhangende percelen.

Op 8 oktober 1946 verscheen volgende tekst in het Belgisch staatsblad:

Besluit van den Regent, betreffende de deklassering van sommige verdedigingswerken en de afschaffing van de militaire erfdiensbaarheden waarmee de eigendommen rondom deze werken bezwaard zijn.

Dit sloeg onder andere ook op de bunkers van Bruggenhoofd Gent die in het staatsblad specifiek werden vermeld. De regeling ging in vanaf 1 oktober 1946.

Dit bracht dus met zich mee dat niemand nog rekening diende te houden met erfdiensbaarheden van zijn eigendom ten opzichte van kort daarbij gelegen terreinen waarop bunkers stonden. Men kon dus niet meer verplicht worden bijvoorbeeld het leger over niet onteigend terrein toe te laten om hun bunkers te kunnen bereiken. Idem verviel de verplichting om bij het bouwen of verbouwen in de directe omgeving van de schootsvelden van de bunkers van bruggenhoofd Gent, toelating hiertoe te vragen omdat dit de werking van de verdedigingsstelling zou kunnen beperken.

Op 12 mei 1947 verscheen dan weer volgende tekst in het Belgisch staatsblad:

Besluit van den Regent houdende de opheffing van de renten toegekend uit hoofde van militaire erfdiensbaarheden.

Dit sloeg onder andere ook op de bunkers van Bruggenhoofd Gent. De regeling ging in vanaf respectievelijk 13 april 1947 en 1 september 1947.

www.bunkergordel.be - Brochure toegespitst op de bunkers op het Wetters Grondgebied

Dit bracht dus met zich mee dat niemand nog rente uitbetaald kreeg voor erfdiensbaarheden van zijn eigendom ten opzichte van kort daarbij gelegen terreinen met bunkers. Merkwaardig genoeg heeft het de Belgische staat dus wel nog ongeveer een half jaar rentes uitbetaald voor erfdiensbaarheden die toen al niet meer geldig waren sinds 8 oktober 1946.

Het leger heeft eind jaren '50 aan iedere originele eigenaar van een perceel dat ooit werd onteigend voor de bouw van een bunker, als eerste weer de kans gegeven, dit terrein inclusief de heden erop gebouwde bunker in de staat dat hij toen verkeerde, opnieuw over te kopen met een officiële akte van verkoop.

Tot de tijd dat deze bunker was overgekocht bleef hij dan ook eigendom van de Belgische staat. Vaak gingen eigenaars van gronden, die nog niet opnieuw hun eigendom zijnde bunkers, opnieuw opnemen in hun eigendom. Daarom ging de militaire overheid jaarlijks eenmaal iemand van het leger die nog niet verkochte bunkers te laten inspecteren. Dit hield dus in feite in dat men de bunker tot hij overgekocht was, totaal niet mocht benutten omdat hij nog steeds staatseigendom was.

De vraagprijs voor de bunkertjes die heden nog te koop staan is relatief laag. Meestal schommelt deze heden rond de prijs van 250€ (10.000 Bef). De grootste meerprijs die hier echter nog bovenop komt, zijn de notariskosten om de verkoop toch te officialiseren. Men mag toch altijd rekenen op een totale aankoopprijs van +/- 625 € (25.000 Bef). Het komt er dus in feite op neer dat een groepsaankoop van bunkers vaak globaal per bunker heel wat goedkoper zal uitkomen omdat in dat geval de notariskosten slechts eenmalig zullen te betalen zijn, zelfs bij het aankopen in één keer van meerdere bunkers.

Houdt er ook rekening mee dat indien u een bunkertje zou willen kopen, er toch altijd nog de mogelijkheid zal geboden worden aan de directe omringende eigenaars om het bunkertje met bijhorend beperkt perceel grond met voorkeurecht te kopen voor dezelfde prijs als dewelke u er als buitenstaander zou willen voor geven, ook al interesseerde de bunker hen ondertussen al 70 jaar niet.

Jammer genoeg zijn sinds het buiten gebruik stellen van de bunkertjes, de meeste bouwseltjes ook gelijktijdig vogelvrij verklaard. Ook zijn de technieken zodanig verbeterd dat slopen steeds gemakkelijker wordt. Vroeger bleven ze staan omdat ze afbreken praktisch een onbegonnen zaak was. Willen we de linie in ere houden, zou er toch wat meer steun van gemeentes en overheden moeten komen om hier effectief wat meer wettelijke bescherming te bieden. De hoofdreden tot bewaren van zoveel mogelijk bunkertjes zou in dit geval in eerste instantie reeds het feit moeten zijn dat het hier over een **BUNKERLINIE** gaat. Heden gaat men teveel per bunkertje gaan bekijken of het al dan niet interessant is om ze te behouden of af te breken. Als men enkel (zoals je nogal vaak hoort opperen) deze in de velden gaat bewaren, gaat de helft van het aspect van een bunkerlinie gewoon verloren. Bij elke afbraak gaat ook meer en meer het totaalconcept verloren. Er zijn nog zoveel details en kleine zaken onbesproken en zelfs totaal niet meer geweten over deze bunkerlinie, dat bij elke afbraak, steeds meer mysteries onopgelost voor goed mee verdwijnen.

Bij deze wordt het dan ook meer dan hoog tijd dat diensten zoals de Dienst Erfgoed al eens zouden beginnen met alle nog bestaande bunkertjes op te nemen in hun lijsten van geregistreerd erfgoed. Het opnemen van de bunkertjes in hun lijsten resulteert al steeds in de verplichting dat iedereen die iets wenst te wijzigen aan één van de bunkertjes, minimum zou een vergunning moeten aanvragen om dit te mogen doen. Daarnaast is de bevoegde gemeente voor die goedkeuring van die werken verplicht het advies aan te vragen bij deze zelfde dienst Erfgoed om al dan niet een positief advies voor de werken te krijgen. Het advies van dienst Erfgoed is verplicht aan te vragen maar niet bindend aan het gemeentebestuur. Men kan het advies naast zich neerleggen maar als men dit doet is men wel wettelijk verplicht officieel bekend te maken en te documenteren waarom men het advies niet volgt. Tegen deze repliek kan de dienst erfgoed dan nog steeds beroep aantekenen om de plannen toch nog te proberen herroepen. Algemeen kan men zeggen dat het de bunkers zeker nooit allen zal kunnen redden van nog komende gevreesde nieuwe sloopwerken. Anderzijds is het registreren toch een dringende noodzaak om de bunkers toch een eerste vorm van bescherming te bieden. **DRINGEND WERK VAN TE MAKEN DUS.**

(Bron: www.bunkergordel.be)